

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ ΑΓΩΓΗΣ.

[Συνέχεια από Σελ. 151.]

Χρέη τῆς κυοφορήσεως--αἱ μητέρες νὰ θηλάζωσι τὰ τέκνα των--καθαριότης--τὰ σπαραγνώματα.

Τὰ χρέη τῆς μητρὸς πρὸς τὸ τέκνον τῆς ἀρχίζουσι καὶ πρὶν ἀκόμη τὸ μικρὸν πλάσμα ἴδῃ τὸ φῶς. Ἡ σωματικὴ καὶ διανοητικὴ αὐτῆς κατάστασις κατὰ τὴν περίοδον τῆς κυοφορίας ἐπενεργεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὸ ἀπ' αὐτῆς γεννηθῆσόμενον. Ὅθεν οὐ μόνον χάριν ἑαυτῆς, ἀλλὰ καὶ χάριν τοῦ τέκνου τῆς, ὀφείλει νὰ φροντίζῃ ὑπὲρ τῆς ευεξίας τοῦ σώματος, τῆς γαλήνης τοῦ νοῦς, καὶ τῆς ἀγαθότητος τῆς καρδίας τῆς. Ἄν ἡ μήτηρ καταχράται τὰς ἡδονὰς, ἂν τρέφῃ ἐν ἑαυτῇ τὰ πάθη τοῦ μίσους, τοῦ φθόνου, τῆς κακίας, ἂν τὸ πνεῦμά τῆς ἐπασχολῆται εἰς τὰ οὐτιδανὰ μόνον καὶ χαμερπῆ, τὸ τέκνον τῆς κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θέλει κληρονομήσειν ἰσχυρὰν ὀρμὴν εἰς τὰς σωματικὰς εὐχαριστήσεις, δεκτικότητα τῶν χειροτέρων παθῶν, καὶ μικρότητα διανοίας. Περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἀποσπῶμεν ἐκ τοῦ Ἐγχειριδίου τῆς Μητρὸς τὰς ἐπομένους ἀξιολόγους παρατηρήσεις:—

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ σωματικὴ ἰδιοσυγκρασία τῶν τέκνων (καθὼς καὶ αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις) ἐξαρτᾶται πολὺ ἀπὸ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τῶν γονέων. Πολλὰ σπανίως τῶντι βλέπομεν τέκνα ὑγιῆ ἀπὸ φιλασθένους γονεῖς· καὶ οἱ ὑγιεῖς γονεῖς ἔχουν γενικῶς τὴν εὐχαρίστησιν νὰ βλέπωσι τὰ τέκνα των ἀπολαύοντα ἐντελῶς τὰς σωματικὰς δυνάμεις. Πρὸ πάντων δὲ ἀληθεύει, ὅτι τῆς μητρὸς ἡ ὑγεία καὶ ἡ διάθεσις κατὰ τὸν καιρὸν τῆς κυοφορίας συνδέονται στενῶτα μετὰ τὴν ὑγείαν καὶ εὐτυχίαν τοῦ τέκνου, τὸ ὁποῖον μέλλει νὰ γεννηθῇ· ὅθεν ὅσαι εὐρίσκονται εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην πρέπει νὰ ἐνθυμῶνται καὶ νὰ συλλογίζωνται, ὅτι αὐταὶ μόναι δὲν ἐνέχονται εἰς αὐτὴν, ὅτι καὶ ἡ ἰδικὴ των ὑγεία καὶ ἡ τῶν τέκνων των ἔχουν μεγάλην σχέσιν μετὰ τὸ ἀγαθὸν τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας, καὶ ὅτι κατὰ συνέπειαν τούτου ἔχουν χρέος εἰς τὸν Θεόν, εἰς τὴν οἰκογένειάν των, καὶ εἰς ὅλα τὰ ὁμοειδῆ των ὄντα, ν' ἀποφεύγωσι πᾶσαν βλαβεράν ἕξιν τοῦ νοῦς καὶ τοῦ σώματος, ν' ἀποβρίπτωσι τὰς κακὰς κλίσεις των, καὶ πρὸ πάντων νὰ ἦναι μέτριοι εἰς κάθε τι, σώφρονες, καὶ ἐγκρατεῖς. Ἐπειδὴ δὲ καὶ πολλαὶ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον πάσχουν ἀπὸ μεγάλην ἀδυναμίαν καὶ μελαγχολίαν (ἣτις καὶ ἐπαυξάνει ὁσάκις ἀφίνονται εἰς αὐτὴν) εἶναι χρέος ἐκάστης, ὅσον τὸ δυνατόν, νὰ περιορίζῃ πᾶν ἐρεθιστικὸν αἰσθημα, νὰ προφυλάττεται πάντοτε ἀπὸ τὰ αἷτια τῆς μελαγχολίας, καὶ ὅσον δύναται ἀπὸ παντὸς εἶδους ἀταξίας. Ἡ ἐνασχόλησις εἰς οἰκιακὰς ὑποθέσεις, ἡ συχνὴ θεωρία τῶν πολυποικίλων ἔργων τῆς φύσεως, καὶ τὸ ἡδο-

νικὸν ἐκεῖνο αἰσθημα τὸ πηγάζον ἀπὸ τὴν μετὰ τοὺς φίλους συναναστροφὴν, ὅλα ταῦτα, λέγω, εἶναι χρήσιμα, καὶ σχεδὸν ἀπαραίτητα πρὸς διατήρησιν τῆς ἀπαιτουμένης σωματικῆς καταστάσεως, καὶ τείνουν ἐπίσης νὰ φυλάττωσι γαλήνιον καὶ εἰρηνικὸν τὸ πνεῦμα. Καὶ ταῦτα μὲν διὰ τὸ σῶμα. Διὰ δὲ τὸ πνεῦμα, ἡ καλητέρα αὐτοῦ προετοιμασία εἰς πρᾶγμα τοσοῦτον σπουδαῖον (ἡγοῦν τὴν γέννησιν) εἶναι νὰ δίδῃ ἡ μήτηρ τὰ θάρρη τῆς ὅλως διόλου εἰς τὸν Θεόν. Εὐρισκόμεναι, ἀδελφὴ μου, εἰς τὰς δεινὰς ταύτας περιστάσεις, δὲν εἶναι παράξενον ὅτι ἐνίοτε φοβούμεθα· ἀλλ' ἄς μὴ δειλιῶμεν εἰς ὅ,τι συμβαίνει κάποτε, διότι ἔχομεν περισσοτέρας αἰτίας νὰ ἐνθαρρυνώμεθα καὶ νὰ ἐλπίζωμεν, παρὰ νὰ δειλιῶμεν καὶ νὰ φοβώμεθα. Ὅταν ὁμως κάμμια δὲν δίδῃ τὰ θάρρη τῆς εἰς τὸν Θεόν, τότε θέλει αὐξάνειν ἡ θλίψις τῆς, καὶ ὅχι μόνον τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ τὸ πνεῦμα θέλει εἶσθαι ἐκτεθειμένον εἰς ταραχὴν καὶ εἰς ἀγωνίαν.

Τὸ νεογέννητον βρέφος ὑποβάλλει τὴν μητέρα εἰς σπουδαιότατα καθήκοντα. Διόλου ἀνίσχυρον, πάντῃ ἀσθήτητον, περιμένει ἀπ' αὐτὴν περίθαλψιν καὶ τροφήν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς τοῦ τοκετοῦ ἀρχίζουσι νέας ὑπηρεσίας τὰ μικρὰ σωματικὰ του ὄργανα· οἱ πνεύμονες δέχονται μ' εὐφροσύνην τὸν ζωογόνον ἀέρα· ἡ πάλουσα καρδιά στέλλει τὸ αἷμα καθαρισμένον εἰς πᾶν μέρος τοῦ συστήματος· τὸ φῶς προσβάλλει εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, οἱ ἦχοι εἰς τὰ ὦτα· ἀλλὰ τὰ πάντα φαίνονται συγκεχυμένα εἰς τὸ νήπιον, καὶ κατὰ πρῶτον ὁ ὀλίγος καιρὸς, ὁ μὴ ἐπασχολούμενος εἰς τὸ φαγητὸν καὶ τὸν ὕπνον, δαπανᾶται ὑπὸ τοῦ τέκνου εἰς τὸ διακρίνειν τὸ πλῆθος τῶν διαφόρων αἰσθήσεων, αἵτινες εἰς αὐτὸ προσβάλλουσι. Φύσει διδασκόμενον νὰ παρατηρῇ καὶ νὰ μαθαίνῃ, ἐνδυναμοῦται βαθμηδὸν νὰ ἐνατενίσῃ εἰς λαμπρὰ ἀντικείμενα, ν' ἀκολουθῇ μετὰ τὸν ὀφθαλμὸν ὅσα εἰλικυσαν τὴν προσοχὴν του, καὶ ν' ἀκραζέται τοὺς ζωηροὺς καὶ καταπραῦντικoὺς ἤχους τῆς μητρικῆς φωνῆς. Ἀλλ' εἰς τὸ διάστημα τῶν πρώτων τριῶν ἢ τεσσάρων μηνῶν, ἀπαιτεῖται ἡσυχία καὶ ἀνάπαυσις· τὰ ὀρμητικὰ κινήματα εἶναι ὅλως διόλου ἀνάμυστα εἰς τὰ βρέφη· καὶ αἱ τραναὶ καὶ ὀξεῖαι φωναὶ, καὶ τὰ δυνατὰ φῶτα, καὶ τὰ λαμπρὰ χρώματα, δὲν πρέπει νὰ συγχωρῶνται εἰς τὰ μέρη ὅπου αὐτὰ διατρίβουσι, διότι τὰ νεῦρα τῆς ὀράσεως καὶ τῆς ἀκοῆς εἶναι ἀκόμη ἀδύνατα, καὶ πρέπει νὰ γυμνάζωνται βαθμηδὸν εἰς τὰ ἔργα των.

Συντείνει δὲ τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἡσυχίαν καὶ γαλήνην τοῦ βρέφους ἡ τάξις ὡς πρὸς τὰς ὥρας τοῦ ὕπνου καὶ τῆς τροφῆς. «Ὡς γενικὸν κανόνα,» λέγει τὸ Ἐγχειρίδιον, «πρέπει νὰ ἔχομεν τὸ νὰ μὴ δίδωμεν εἰς αὐτὰ τὴν τροφήν των, ἂν δὲν περῶσι τοῦλάχιστον δύο ἢ τρεῖς ὥραι· ἀφοῦ δὲ ἀπαξ λάθωσι τὴν συνήθειαν ταύτην, ἐξ ἀνάγκης τότε καὶ τῆς ἀναπαύσεως αἱ ὥραι θέλουσι τακτοποιηθῆ.» Ἡ μετριότης προσέτι εἶναι οὐχ ἥττον ἀναγκαία· ἀλλ' ἐκ

φύσεως κλίνομεν νὰ μεταχειρίζομεθα ὑπερβολὴν ὡς πρὸς τὰ μικρὰ παιδιὰ μας· τὰ τρέφομεν πολὺ, τὰ ἐνδύομεν πολὺ, παίζομεν μὲ αὐτὰ πολὺ, καὶ εἰς ὅλα μεταχειρίζομεθα τὸ πολὺ, νομίζοντες ὅτι οὕτω εὐχαριστοῦνται πολὺ. Πόσον ὅμως λανθανόμεθα! πόσα νήπια δὲν βλάπτει καθ' ἐκάστην ἢ ὑπερβολὴ τῆς τροφῆς καὶ τῆς ἐνδυμασίας, πόσα δὲν στέλλει πρόωρα εἰς τὸν τάφον, καὶ εἰς πόσα δὲν καταντᾷ τοιουτοτρόπως ἢ ὑπερβολὴ ἕξις φθοροποιὰ εἰς τὸν μετέπειτα βίον;

Περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ τρέφωσιν αἱ μητέρες τὰ ἴδια τέκνα των καταχωροῦμεν τὰς ἐφεξῆς παρατηρήσεις ἐκ τοῦ προκειμένου πονήματος.—

Εὐχῆς ἄξιον ἦθελεν εἶσθαι πᾶσα μήτηρ νὰ ἦναι τροφὸς τοῦ τέκνου τῆς. Κατὰ δυστυλίαν ὅμως πολλὰ χωρὶς κάμμίαν αἰτίαν, εἰμὴ μόνον ἀπὸ ὀκνηρίαν, ἢ δι' ἄλλας ἐνασχολήσεις, παρακίδουσι τὴν φροντίδα τῶν τέκνων των εἰς χεῖρας ὑποκειμένων, τὰ ὅποια, ὅσον καὶ ἂν καυχῆθῶσιν ὅτι ἔχουν τὸ προτέρημα τοῦ ἀνατρέφειν τὰ παιδιὰ, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκπληρώσωσι τὸ καθήκον τοῦτο ὡς ἡ γεννήσασα. Πῶς ἐμποροῦν αὐταὶ νὰ φροντίζωσι περὶ τῆς ὑγείας καὶ ἀναπαύσεως τοῦ παιδιοῦ, ἢ νὰ προσέχωσι μὲ τὸν αὐτὸν τῆς μητρὸς ζῆλον εἰς τὴν τροφήν, εἰς τὴν ἐνδυμασίαν, καὶ εἰς τὴν καθαριότητά του; Πόσα παιδιὰ δὲν στέλλονται ἀδίκως εἰς τὸν ἄλλον κόσμον διὰ τὴν κακὴν καὶ παρὰ φύσιν συνήθειαν τῶν γονέων, οἵτινες δίδουν αὐτὰ νὰ τὰ ἀναθρέψωσιν, ἢ μᾶλλον νὰ τὰ κακοαναθρέψωσιν, αἱ τροφοὶ ἢ ἄλλοι οἰκιακοὶ θεράποντες;

Ἡ μήτηρ πρέπει πάντοτε νὰ εὐρίσκειται μετὰ τοῦ νηπίου τῆς· ἡ φροντίς αὐτοῦ πρέπει νὰ ἦναι τὸ κύριον ἔργον τῆς. Τί ἄλλο ἐπ' ἀληθείας ἐμπορεῖ νὰ τὴν δώσῃ μετὰ ταῦτα πλέον εὐαρέστους ἀναμνήσεις, νὰ τὴν ἐπιβεβαιώσῃ τὴν φιλοστοργίαν τῶν τέκνων τῆς, καὶ νὰ προσενηθῆσῃ καὶ εἰς αὐτὰ τὴν μεγαλητέραν σωματικὴν, νοσητικὴν, καὶ θρησκευτικὴν ὠφέλειαν; Πολλὰ ὅμως, παραδεδομένοι εἰς τὰς μωρίας καὶ τὰς εὐθυμίας τοῦ κόσμου, δὲν εὐκαιροῦν ἀπὸ τοὺς περιπάτους, τὰ συμπόσια, τὰ θέατρα, καὶ τοὺς χοροὺς, νὰ ἐνασχοληθῶσιν εἰς τοιαῦτα οἰκιακὰ χρέη· δὲν στοχάζονται καθήκον αὐτῶν νὰ πλησιάζωσιν εἰς τὴν κοιτίδα τοῦ τέκνου των, νὰ θηλάζωσιν, ἢ νὰ ἐνδύωσι καὶ νὰ ἐκδύωσιν αὐτό. Ἄλλ' ἂν ἡ τῶν μητέρων περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπιμέλεια καὶ ἡ προσωπικὴ ἐπαγρύπνησις εἰς τὰ τέκνα των δὲν συμφωνῆ μὲ τὰς μωρὰς ἰδέας τοῦ κόσμου, συμφωνεῖ ὅμως καθ' ὅλα μὲ τὸν ὀρθὸν λόγον, μὲ τὴν φύσιν, μὲ τὸ αἶσθημα τῆς ἀνθρωπότητος, μὲ τὸ συμφέρον, καὶ μὲ τὴν ἠθικὴν. Τὸ ν' ἀφίνη τις ἐκουσίως καὶ χωρὶς ἀνάγκης τὴν ἀνατροπὴν τῶν τέκνων του εἰς ἄλλους, ὅχι μόνον δὲν εἶναι ἴδιον γονέων, ἀλλὰ καὶ ὅλως δόλου

ἀπάνθρωπον καὶ σκληρόν. Οἱ τοιοῦτοι δὲ γονεῖς ἄς λάβωσι παράδειγμα ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἄλογα ζῶα, ἅτινα ἐκ φύσεως δεικνύουσι τοσαύτην ἀγάπην καὶ φροντίδα εἰς τὰ νεογνά των.

Τέσσαρα κυρίως, λέγει τὸ Ἐγχειρίδιον, εἶναι τὰ συντελοῦντα εἰς τὴν ὑγίαν καὶ εὐεξίαν τῶν παιδίων· ἡ καθαριότης, ἡ ἐνδυμασία, ἡ τροφή, καὶ ἡ γύμνασις. Ἡ καθαριότης δὲ εἰς τὰ βρέφη εἶναι ἀδύνατον νὰ διαφυλαχθῆ, ὅποταν δὲν λούωνται καθ' ἐκάστην ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν μὲ χλιαρὸν ἢ καὶ μὲ ψυχρὸν ὕδωρ. Καὶ αὐτὰ τὰ πενταετῆ καὶ ἑξαετῆ παιδιάρια πρέπει νὰ λούωνται συνεχῶς, ἢ τοῦλάχιστον νὰ πλύνωνται καθ' ὅλον τὸ σῶμα μὲ σπογγάριον. Τὸ δέρμα ἔχει πλειοτέραν σχέσιν μὲ τὴν ἐσωτερικὴν κατασκευὴν τοῦ σώματος, παρ' ὅσον οἱ πολλοὶ στοχάζονται, ὥστε εἶναι ἀδύνατον ν' ἀμεληθῆ τὸ πρῶτον χωρὶς νὰ βλαφθῆ τὸ δεύτερον. Αἱ ἀκαθαρσίαι τῆς ἐπιδερμίδος ἐμποδίζουσι τὴν ἀδύνηλον διαπνοήν, καὶ ὡς ἐκ τούτου βλάπτουσι καὶ τὴν ὑγίαν, καὶ ἐπενεργοῦσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον εἰς ὅλας τὰς ζωϊκὰς ἐνεργείας.

Τὰς περὶ ἐνδυμασίας παρατηρήσεις, καθ' ὅσον μάλιστα ἀφορῶσι τὴν ἀνόητον καὶ σκληρὰν συνήθειαν τῆς σπαργανώσεως, θέλομεν καταχωρήσειν ὁλοκλήρως, εὐέλπιδες ὅτι θέλουσι παρακινήσει τινὰς μητέρας ν' ἀπαλλάξωσι τὰ τέκνα των τῆς ἀχρήστου ταύτης τυραννίας.

Ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἐνδύουσι τὴν σήμερον τὰ παιδιὰ εἰς πολλὰ μέρη, εἶναι καὶ ἔξω τῆς φύσεως καὶ ἔξω τοῦ ὀρθοῦ λόγου· αὐτὸς εἶναι ἀναντιρρόητως ὁ καταλληλότερος διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν αὐξήσιν τοῦ παιδιοῦ, τὴν τακτικὴν χρῆσιν τῶν ὀργάνων, καὶ τὴν ἐλευθέραν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος, καὶ νὰ ἐπιφέρῃ ἀλληλοδιαδόχως τρομερὰς ἀσθενείας. Τὰ πολλὰ δεσμίματα καὶ σπαργανώματα τῶν νηπίων κατὰ φυσικὸν λόγον βλάπτουσι τὴν ὑγίαν. Βρέφη πολλάκις ἀπέθανον ταχέως μετὰ τὴν γέννην ἀπὸ σπασμῶν, οἵτινες γενικῶς μὲν ἀποδίδονται εἰς ἐσωτερικὰς αἰτίαι, ὡς ἐπιτοπλεῖστον ὅμως προέρχονται ἀπὸ τὴν ἰδικὴν μας ἀφροντίσιν. Ἐσχάτως μὲ ἀνέφερον περὶ τινος νηπίου, ὅτι ἐκυριεύθη ἀπὸ σπασμῶν εὐθύς ὅτε τὸ ἐσπαργάνωσαν, ἀροῦ δὲ τοῦ ἀφῆρσαν τὰ σπάργανα καὶ τὰ δεσμίματα, ἀνέλαβε πάραυτα, καὶ ποτὲ πλέον δὲν ἔπαθε τοιοῦτό τι.

Τὸ νὰ προσπαθῶμεν νὰ βελτιώσωμεν τὴν φύσιν μὲ τὴν τέχνην εἶναι τῶνόντι ἀξιογέλαστον καὶ ἐπικίνδυνον. Ποῖος εἶναι εἰς ταύτην τὴν περίστασιν ὁ σκοπὸς τοῦ νὰ δένωμεν τὸ σῶμα τόσον σφιγκτὰ; Ἄρα διὰ νὰ φαίνεται τὸ παιδίον εὐμορφον, ἴσον, καὶ ὀρθιον, καὶ τὸ σχῆμά του νὰ μορφωθῆ καλῶς; ἀλλὰ σὲ βεβαιῶνω, ἀδελφῆ μου, ποτὲ δὲν ἐμπορεῖ νὰ εὐρεθῆ σῶμα καλῆτερα μορφωμένον παρ' ὅπως ἐξέρχεται ἀπὸ τὰς ἐπιδεξίους καὶ πλαστικὰς χεῖρας τῆς φύσεως. Παρεκτὸς δὲ τούτου, οἱ μεγάλοι ἀγῶνές

μας να βελτιώσωμεν τὸ σχῆμα, καὶ νὰ κάμωμεν τὸ σῶμα νὰ ἐπαυξήσῃ, ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἀνατρέπουσιν ὅλως διόλου τὸν σκοπὸν μας. Ἡ στενοχωρία καὶ τὸ δυνατόν σφίγιμον ὄχι μόνον τὴν κυκλοφορίαν τῶν ὑγρῶν τοῦ σώματος ἐμποδίζουν, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀφίνουσι νὰ διανεμηθῇ ἐξίσου ἡ τροφή εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ σώματος, ὥστε ἐξ ἀνάγκης ἡ αὔξις τοῦ παιδίου γίνεται ἄνισος, ἢ μὲ ἄλλας λέξεις τὸ σῶμα μορφοῦται κακῶς.

Καὶ κατὰ τοῦτο τὰ πλεον ἀπολιτίστα καὶ ἀκαλλιέργητα μέρη τοῦ κόσμου δεικνύουσι περισσοτέραν ἡμῶν φρόνησιν. Ἐκεῖ ἀνατρέφουσι τὰ τέκνα τῶν ἀπλούστατα, διότι ἀκολουθοῦσι τὰς ὑπαγορεύσεις αὐτῆς τῆς φύσεως. Εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς τὰ παιδιά εἶναι χωρὶς ἐνδύματα, καὶ οὔτε τὰ δένουσι οὔτε τὰ σπαργανοῦσι διόλου, ἀλλὰ τὰ ρίπτουν εἰς εἶδος τι στρώματος, καὶ τὰ ἀφίνουσι νὰ κυλιῶνται εἰς αὐτὸ, καὶ μ' ὅλον τοῦτο ὄχι μόνον δὲν γίνονται δύσμορφα καὶ φιλάσθενα, ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸ ἐναντίον, ὑγιῆ καὶ εὐρωστα. Γνωρίζομεν δὲ ὅτι περισσότερον μεταξὺ τῶν ἐξευγενισμένων καὶ πεπολιτισμένων ἐθνῶν τοῦ κόσμου εὐρίσκονται δύσμορφα σώματα παρὰ μεταξὺ τῶν βαρβάρων καὶ ἀπολιτίστων φυλῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἐπίσης ἀνόητος εἶναι ἡ πρόληψις, ἣτις ἀκόμη διασώζεται μεταξὺ πολλῶν, ὅτι, ἂν τὸ παιδίον δὲν σπαργανωθῇ, ἤγουν δὲν περιτυλιχθῇ καλῶς μὲ τὰς λεγομένας φασκίας, γίνεται ἀσθενὲς καὶ ἀδύνατον. Ὅχι μόνον ἀφ' ὅσα ἀνεφέραμεν ὡς πρὸς τὰ ἀπολιτίστα ἔθνη μανθάνομεν πόσον ἐξ ἐναντίας εἶναι βλαπτικὸν καὶ ἐπικίνδυνον εἰς τὴν ὑγείαν καὶ εὐεξίαν τοῦ σώματος τὸ σφίγιμον, ἀλλ' ἀκόμη καὶ ἀφ' ὅσας παρατηρήσεις δυνάμεθα νὰ κάμωμεν εἰς αὐτὰ τὰ ἄλογα ζῶα. Ποτὲ σχεδὸν δὲν φαίνονται μεταξὺ τῶν δύσμορφα, διότι τὰ νεογνά τῶν, ἐλευθέρως τὰ μέλη τῶν μεταχειριζόμενα, ἔχουν ἐλευθέραν καὶ τὴν κυκλοφορίαν τῶν ὑγρῶν τοῦ σώματος. Πολλὰ ἐξ αὐτῶν τῶν ζῶων εἶναι ἀδύνατα ὅταν ἔρχονται εἰς τὸν κόσμον, καὶ μ' ὅλον τοῦτο γίνονται ἀκολουθῶς ἰσχυρά, ὑγιῆ, καὶ ὠραία· δὲν χρειάζονται οὔτε σπαργανώματα, οὔτε δεσίματα, οὔτε κἀνὲν ἄλλο ἀπὸ τὰ τοιαῦτα. Πόση μωρία ἤθελεν εἶσθαι, ἂν γεωργός τις, π. χ., ἔσφιγγε μὲ πολλὰ δεσίματα πωλάριον ἢ μοσχάριον, διὰ νὰ κάμῃ αὐτὸ δυνατώτερον καὶ εὐμορφότερον; Καὶ διατί λοιπὸν νὰ μεταχειρίζονται αἱ μητέρες τοῦτο εἰς τὰ ἀνθρώπινα ὄντα; διατί νὰ μὴ θέλωσι ν' ἀφήσωσι τὴν κακίστην ταύτην πρόληψιν, ἀλλὰ νὰ νομίζωσιν ὅτι μὲ τὰ σφιγξίματα κάμνουσι κατὶ, ὥστε νὰ καταντῶσι τινὲς (πράγμα τὸ ὅποιον ἐβεβαιώθη ὅτι ἔγινε) καὶ μὲ τὰ σχοινία ἀκόμη νὰ περισφίγγωσι τὰ τέκνα τῶν, ἐλπίζουσαι ὅτι

κάμνουσι αὐτὰ ἰσχυρά, καὶ, κατὰ τὴν φράσιν, δυναμόνουσι τὸ κόκκαλόν των; Ὅχι, ἀδελφὴ μου, ἄς ἀφίνωμεν αὐτὴν τὴν φύσιν νὰ ἐνεργῇ μόνη, καὶ ἀναμφίβολως αὐτὴ δίδει καὶ εὐρωστίαν καὶ καλῆτερον σχῆμα εἰς τὰ τέκνα μας.

Πολλὰι μητέρες ὑπερασπίζονται τὰ δεσίματα μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι αὐτὰ κάμνουσι τὰ βρέφη τῶν νὰ ἡσυχάζωσι· καὶ τοῦτο κατὰ μέρος τῶνόντι ἀληθεύει, διότι ἀπὸ τὸ σφιγκτὸν δεσίμον τὸ κλαύσιμον καθίσταται δύσκολον καὶ ἐπίπονον, καὶ ἐντεῦθεν προέρχεται ἡ ἡσυχία τοῦ δυστυχοῦς παιδίου· ἀλλὰ πόσον ἀθλία εἶναι ἡ τοιαύτη ἡσυχία!

Θεώρησε καὶ τὰ σχεδὸν νεκρωμένα μέλη τοῦ σπαργανωμένου νηπίου! Εἶμαι βεβαία ὅτι ὀλόκληρον τὸ φαινόμενον τοῦ τοιούτου νηπίου ἤθελε κινήσειν εἰς οἶκτον καὶ συμπάθειαν τὰς μητέρας, ἐὰν δὲν ἦσαν συνειθισμένοι νὰ τὸ βλέπωσιν εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν.

Παρατήρησε προσέτι πόσον ἡδονὴν αἰσθάνεται, ὅταν ἀπὸ εὐσπλαγχνίαν, ἂν καὶ δι' ὀλίγας στιγμάς, ἐλευθερόνεται ἀπὸ τὰ σκληρὰ ταῦτα δεσίματα! Παρατήρησε αὐτὸ πόσον χαίρει τὴν προσωρινὴν ἐλευθερίαν τῶν μελῶν του, ὡς αἰχμάλωτος ὅστις ἔφυγεν ἀπὸ τὰ δεσμά· μὲ πόσον εὐχαρίστησιν ἀπολαμβάνει τὴν ἀβίαστον ἀναπνοὴν τῶν τρυφερῶν πνευμόνων του! Διατί, ἀδελφὴ μου, αἱ μητέρες νὰ ἔχωσι τόσην σκληρότητα, καὶ νὰ τοῦ διακόπτωσι τὰς εὐχαριστήσεις ταύτας; Διατί νὰ βλάπτωσι τὴν ὑγείαν του μὲ ἀνάρμοστα φορέματα; Ποσάκις ὄχι μόνον ἡ κράσις βλάπτεται, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ζωὴ θυσιάζεται μὲ τὴν κακίστην ταύτην συνήθειαν! Τοῦτο δὲ ἀκόμη ἄς σημειώσωμεν ὅτι, ἂν τὰ ὑγιῆ καὶ εὐρωστα σώματα βλάπτωνται μὲ τὰ συχνὰ ταῦτα σφιγξίματα, πόσον πρέπει νὰ νομίσωμεν ὅτι πάσχουσι τὰ ἀδύνατα παιδιά;

Ἔπονται παρατηρήσεις περὶ τροφῆς καὶ γυμνάσεως, ἐπίσης ἀξιόλογοι, τὰς ὁποίας ὁμως διὰ τὰ στενά μας ὄρια ἀναγκαζόμεθα ἐξ ὀλοκληροῦ νὰ παραδράμωμεν.

Ἔπεται συνέχεια.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΑΤΡΟΥ ΣΤΙΛΛΙΓΓΙΟΥ.

Ὁ Στιλλίγγιος, περίφημος Γερμανὸς ἰατρός καὶ συγγραφεὺς, ἐγεννήθη ἐν Οὐεστφαλία τὸ 1740, ἀπέθανε δὲ τὸ 1817. Ἐχρημάτισεν ἀριστος ὀφθαλμιατρός.

Ἐν καιρῷ τῆς νεότητος αὐτοῦ ὁ Στιλλίγγιος ἦτο πολλὰ πτωχὸς, ἄμοιρος τῶν κοινῶν ἀναπαύσεων καὶ ἀναγκαίων τῆς ζωῆς. Μετὰ πολυχρόνιον δὲ ἀνησυχίαν καὶ πολλὰς προσευχὰς ἐπληροφόρηθη ὅτι τὸ Θεῶν τοῦ Θεοῦ ἦτο νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ πανεπιστήμιον, καὶ νὰ σπουδάσῃ τὴν ἰατρικὴν. Κατὰ πρῶτον, δὲν ἐκλεξε πανεπιστήμιον, ἀλλὰ περιέμενεν ὑποδήλωσιν τοῦ ἐπουρανοῦ Πατρὸς του· καθότι, σκοπὸν ἔχων νὰ σπουδάσῃ ἀπλῶς ἐκ πίστεως, δὲν ἤθελεν εἰς τίποτε ν' ἀκολουθήσῃ τὸ ἴδιον